

klad polního výcviku, by se měla provádět s maximálním přiblížením skutečným bojovým podmínkám. Všechna zaměstnání by měla být organizována bez jakýchkoli úlev, zlehčování a zjednodušování. Vždy je nutné mít na paměti, že nepřítel se připravuje velmi intenzivně, ve velmi těžkých a náročných podmínkách výcviku.

Bylo by žádoucí hledat i nové formy a metody bojové přípravy, které budou odpovídat konkrétním podmínkám charakteru terénu v ČSSR, kde předpokládáme vést v příhraničním pásmu naší republiky obranné boje. Zatím cvičíme vojska v několika VVP, jejichž terén většina velitelů velmi dobře zná a kde nelze plnit tvůrčím způsobem nové úkoly a připravovat vojska k vedení boje v neznámém terénu. V tomto směru by bylo rovněž třeba hledat širší možnosti výměny vojsk k provádění cvičení ve VVP spojeneckých armád, aby bylo možné vojska připravovat v jiných podmínkách, což bude odpovídat vedení bojové činnosti za války.

Těchto několik připomínek by si vyžádalo podrobnější rozpracování v teorii takтики. Neměli bychom čekat, až to někdo za nás vyřeší. Vždyť máme své vysoké školy a výzkumná pracoviště, která by se měla především zabývat těmito problémy, které jsou pro naši připravenost velmi důležité a s přihlédnutím ke konkrétním podmínkám naší republiky i armády velmi potřebné.

Podplukovník Ing. Jaroslav Schejbal

NOVÉ DRUHY MUNICE A JEJICH VLIV NA BOJOVÉ POUŽITÍ DĚLOSTŘELCTVA

Značná pozornost ve všech armádách států NATO je v posledním období věnována výzkumu, vývoji a urychlenému zavádění nových druhů konvenční munice. Cílem je zabezpečit palebnou převahu i bez použití jaderných zbraní.

Toto úsilí vyvolalo patřičná opatření i v armádách členských států Varšavské smlouvy. Patří k nim například i vývoj obdobných druhů munice.

V článku chci poukázat na směry vývoje některých druhů munice, na změny, které jejich zavedení do výzbroje způsobí a naznačit jejich možná řešení.

Dělostřelectvo se značnou měrou podílí na zabezpečení palebné síly pozemního vojska, a proto je pozornost věnovaná dělostřelecké munici oprávněná. Vedle zvětšování užitečných vlastností klasické tříštivotrhavé munice všech ráží, jako je zvýšení účinků v cíli a prodloužení dostřelu, je největší pozornost věnována vývoji nových druhů munice pro nosné ráže (152 mm u děl a 122 mm u raketometů) s výhledem do roku 2000. Vývoj je také ovlivněn dynamikou vedení soudobého boje, nasyceností bojových sestav protivníka tanky, obrněnými transportéry, bojovými vozidly pěchoty, samohybným dělostřelectvem a další obrněnou technikou, ale o naplňování doktríny členských států Varšavské smlouvy. Uvedený stav vyžaduje mít ve výzbroji ČSLA munici, která umožní účinná ničení, umlčování a vyrazení techniky nepřítele ve větších hloubkách bojových sestav, ještě před jejím zasazením do boje.

Novou kvalitu v bojovém použití raketového vojska a dělostřelectva s výrazným posílením systému protitankové obrany představuje kontejnerová munice. Dělostřelecká a raketometná kontejnerová munice umožňuje zvýšit pravděpodobnost zásahu, a tím i účinnost boje s obrněnými cíli a živou silou na dálku maximálního dostřelu s využitím současných zbraňových systémů, bez zásahu do jejich konstrukce.

Kontejnerová munice obsahuje submunici pasivního typu tvořenou kumulativními bombičkami, které působí na obrněnou techniku shora. Kumulativní účinek zabezpečuje průraz pancíře o tloušťce minimálně 100 mm, tzn., že je účinný vůči všem pancírům shora u zavedených i připravovaných tanků nepřítele s dostatečným účinkem v bojovém prostoru. Nezanedbatelný není ani vedlejší tříštivý účinek submunice, který působí na živou sílu v blízkém okolí a na vnější vybavení obrněné techniky, jako jsou pozorovací a spojovací prostředky.

Jde o první stupeň zdokonalování munice s předpokladem jejího širšího zavedení do výzbroje na začátku devadesátých let. Současně budou ověřovány poloaktivní dělostřelecké střely přesného navedení s využitím ozáření cíle. Konečným cílem je dělostřelecká „**inteligentní**“ **střela s koncovým navedením bez závislosti na cizím vyzařovači**. Předpoklad zavedení této munice do výzbroje je však až koncem devadesátých let.

Dalším směrem k posílení protitankové obrany je ničení obrněných cílů přímou střelbou. Proto je spolu s modernizací a vývojem nových typů protitankových řízených střel také vyvíjena nová podkaliberní střela s šípovou stabilizací pro kanóny ráže 100 až 125 mm. Vlivem zvětšení průřezového zatížení se podstatně zvyšuje průbojnost a střela je schopna prorazit pancíř soudobých tanků ve větších vzdálenostech.

Nové druhy munice budou mít vliv na složení palebných průměrů zavedených kompletů, na způsob jejich rozložení, přípravu, zásobování i použití dělostřelectvem.

U tankových a protitankových jednotek orientovaných na vedení přímé střelby je

předpoklad úpravy složení palebného průměru ve prospěch nové podkaliberní munice.

Jednotky vyčleňované do protitankových záloh s možností vedení přímé i nepřímé střelby budou mít ve výzbroji kontejnerovou nebo přesně naváděnou municí. K dosažení vyšší efektivity použití je reálné očekávat požadavek na zvýšení množství munice pro nepřímou střelbu v palebném průměru i **na změny v jeho rozložení**, s nárůstem hodnoty u zbraně **na dva palebné průměry**. Na rozdíl od dosavadního způsobu vedení boje protitankových záloh se stane **hlavním způsobem vedení nepřímé palby na maximální vzdálenosti**.

Více změn vyvolá zavedení kontejnerové munice **u polního dělostřelectva**. Palebný průměr zbraně by měl být podle dosavadních zkušeností tvořen z 30 až 35 % kontejnerovou, 60 a 65 % tříštivotrhavou municí, z toho minimálně 50 % s bezkontaktním zapalovačem a 5 % speciální municí s tím, že podíl kontejnerové munice by měl postupně narůstat. Toto složení palebného průměru **zvýšuje bojovou efektivnost** vzhledem k vysokému stupni nasycení bojových sestav protivníka obrněnou technikou ve srovnání s dosavadním složením minimálně 5 až 10krát (možné je i 15násobné zvýšení), které se promítá do vlastního bojového i operačního použití, zásobování apod. Při stejném počtu nasazení prostředků dělostřelectva to znamená snížit počty munice potřebné pro zničení nebo umlčení nepřátelského cíle, snížení pobytu v palebném postavení a omezení možnosti nepřítele přijmout účinná protiopatření. Také celkové ekonomické náklady jsou nižší i při vyšších cenách v přepočtu na jeden kus. Největšími výhodami použití kontejnerové munice se tedy jeví vedle překvapivého a rychlého zasažení požadovaného cíle i zvýšení manévrovosti vlastního dělostřelectva, tím také prodloužení jeho předpokládané životnosti. Těchto výhod se jeví vhodné využít zvláště ve spojitosti s moderními prvky bojových sestav, jakými jsou průzkumné palebné a úderné komplety, hotovostní síly apod., a to ve všech druzích bojové činnosti, ale především při vedení obranné operace nebo boje.

Podíl kontejnerové munice na složení palebného průměru by se měl výrazně zvýšit u jednotek vyčleňovaných do průzkumných palebných kompletů. Ukazuje se, že optimální složení je 70 % kontejnerové a 30 % tříštivotrhavé munice se zvýšeným dostřelem a s bezkontaktními zapalovači. U těchto jednotek je také vhodné zvýšit palebný průměr vzhledem k ostatním dělostřeleckým jednotkám na dvojnásobek. Je vhodné přehodnotit dosavadní praxi při vytváření průzkumných palebných kompletů, a to nejen u použití nových druhů munice, ale i ve spojitosti s řešením průzkumu a využíváním automatizovaných systémů řízení palby. Jako řešení, které neoslabuje sílu divizního dělostřelectva, se nabízí vytvořit komplet jako stálý prvek složený z raketometů a samohybných kanónových houfnic, přičemž raketometry začlenit do sestavy zejména vzhledem k jejich vysoké kadenci i k možnosti minování na dálku. Domnívám se, že bude účelné, aby u vyčleňovaných

raketometů byl palebný průměr složen pouze z kontejnerové munice, z toho 70 % s kumulativní a zbývajících 30 % se submunicí tvořenou protitankovými minami.

Takovéto vytvoření kompletů umožňuje řadu variant bojového použití, a to např.:

- **Munici se zvýšeným dostřelem** by bylo vhodné využívat v omezeném rozsahu při zjištění důležitých cílů mimo dostřel kontejnerové munice. Hlavním cílem by mělo být umlčení malorozměrných cílů nepřítele (prvky míst velení, střediska navedení, spojovací a průzkumné prostředky, ale i prvky v prostorech soustředění, pochodové proudy v soutěskách, při přechodu vodního toku apod.).

- **Kontejnerovou municí** lze výhodně využít v celém úseku dostřelu před čarou dotyku s cílem zničit nebo umlčet různé druhy obrněných cílů nepřítele. Především se však zaměřit na zjištěné dělostřelecké baterie, cíle v prostorech soustředění, pochodových proudech a na čarách rozvinutí. Hlavní zásadou použití by měly být **krátké palebné přepady v délce 5 až 10 minut**, uskutečnění manévru do nového palebného postavení a vedení nového palebného přepadu podle výsledků průzkumu.

- **Minování na dálku** bude využíváno zejména k přehrazení málo krytých úseků. Výhodně jej lze použít i k vytváření pastí, k zaminování důležitých cílů nepřítele s jejich následným zničením nebo při použití zastíracích a klamných prostředků, které při zjištění cíle nepřítel uskuteční.

Největší výhodou je rychlost vytvoření minového pole před zahájením nebo i v průběhu bojové činnosti. Je velké množství způsobů použití této varianty v závislosti na terénu, bojové činnosti; záleží na dovedném uplatnění jejich výhod veliteli při zabezpečení součinnosti všech druhů vojsk.

- **Kombinované použití**, které soustřeďuje výhody předcházejících variant a vytváří předpoklady ke zničení zjištěných cílů nepřítele při vysoké manévrovosti by zřejmě představovalo nejčastěji používaný způsob.

Operační a bojové použití dělostřelectva ovlivňuje celý soubor opatření, která se navzájem podmiňují. V článku jsem poukázal pouze na jediný prvek – nové druhy dělostřelecké munice. Chtěl jsem přispět do diskuse, která je vedena v zájmu co největšího zabezpečení efektivního využití v krátkém čase po jejím zavedení do výzbroje.

